

СВІТЛАНА БЕНЕДЮК
Науковий керівник:
к.е.н., доцент Вікарчук О.І.
ЖДУ ім. Івана Франка

МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ЕКОНОМІКИ

Позакласна робота визначається як складова частина навчально-виховної роботи школи, як одна з форм організації дозвілля учнів. Вона буває різноманітною за змістом і формами. Нові вимоги: орієнтуватися у плані різноманітної економічної інформації, вміло оперувати категоріями та постулатами ринкової економіки.

У державній національній програмі "Освіта" (Україна XXI століття) практичне вирішення проблеми "Виховання цивілізованого господаря" віднесено до пріоритетних напрямків реформування загальноосвітньої школи.

На необхідність вирішення цієї проблеми наголошували вчені-педагоги минулого. Зокрема, К. Ушинський підкреслював провідну роль "науки господарювання" і необхідність її впровадження у навчальний процес школи. Вона посіла чільне місце у працях С. Шацького, А. Макаренка, В. Сухомлинського [1, с.115].

Позакласна робота - різноманітна освітня і виховна робота, спрямована на задоволення інтересів і запитів дітей, організована в позаурочний час педагогічним колективом школи.

Завдання позакласної та позашкільної роботи полягає в закріпленні, збагаченні та поглибленні знань, набутих у процесі навчання, застосуванні їх на практиці; розширенні загальноосвітнього кругозору учнів, формуванні в них наукового світогляду, вироблення вмінь і навичок самоосвіти; формуванні інтересів до різних галузей науки, техніки, мистецтва, спорту, виявленні і розвитку індивідуальних творчих здібностей та нахилів; організації дозвілля школярів, культурного відпочинку та розумних розваг; поширенні виховного впливу на учнів у різних напрямках виховання.

Позакласна та позашкільна робота ґрунтуються на використанні загальних і специфічних принципів виховання серед яких виокремлюють:

а) добровільний характер участі. Учні можуть обирати профіль занять за інтересами. Педагоги за таких умов повинні ретельно продумувати зміст занять, використовуючи нові, ще не відомі учням факти, форми і методи, які б посилювали їх інтерес;

б) суспільна спрямованість діяльності учнів. Цей принцип вимагає, щоб зміст роботи гуртків, клубів та інших форм діяльності, відповідав загальносуспільним потребам, відображав досягнення сучасної науки, техніки, культури і мистецтва; .

в) розвиток ініціативи і самодіяльності учнів. У позакласній і позашкільній діяльності слід враховувати бажання школярів, їх пропозиції, щоб кожен із них виконував цікаву для себе роботу;

г) розвиток винахідливості, дитячої технічної, юннатівської та художньої творчості. Під час занять перед учнями слід ставити завдання пошукового характеру (створення нових приладів, удосконалення наявних) приділяти особливу увагу творчому підходу до справи тощо;

г) зв'язок з навчальною роботою. Позакласна та позашкільна робота повинна бути логічним продовженням навчально-виховної роботи на уроках. Так, знання з економіки можуть бути поглиблені й розширені на тематичному вечорі, або ж під час обговорення на економічну тематику;

д) використання ігрових форм, цікавість, емоційність. Реалізація цього принципу передбачає використання пізнавальних та комп'ютерних ігор, демонстрування цікавих дослідів та ін. [2, с.68].

Форми організації позакласної роботи поділяють на колективні, групові (гурткові) й індивідуальні.

До **колективних форм** виховної роботи належать конференції, тематичні вечори, вечори запитань і відповідей, розважальні вечори і ранки, тижні з різних предметів, зустрічі з видатними людьми, конкурси, фестивалі, олімпіади тощо.

Групові форми виховної роботи – огляди новин, години класного керівника, гуртки художньої самодіяльності, екскурсії, походи, змагання, конкурси, вікторини та ін.

Методи виховання – це способи взаємодії вчителів, вихователів та учнів, спрямованої на формування у вихованців поглядів, переконань, почуттів і звичок поведінки [3, с.55].

Вибір методу й ефективне його застосування залежить від:

- вікових особливостей школярів;
- рівня розвитку дитячого колективу й кожного школяра зокрема;
- індивідуальних особливостей учнів;
- доцільності педагогічного впливу.

До ефективних методів формування особистості належать методи словесного впливу (роз'яснення, розповідь, лекція, бесіда, диспут тощо) та метод прикладу [4, с.429].

До активних форм позакласної роботи відносяться тренінгові заняття, спрямовані на самопізнання, самовизначення та самовдосконалення особистості. Кожне з них – це наперед запланований виховний процес, призначений поглибити знання учнів про себе, сформувати вміння та навички самопізнання, самооцінки і самовизначення, виявити їхні цінності, ідеї, погляди, переконання, поведінку з метою зміни та оновлення. Крім того, вони сприяють розвитку здібностей пізнавати інших людей, усвідомлювати їх особистісну цінність та суспільну значущість. Тренінгові заняття сприяють формуванню позитивної "Я-концепції" старшокласників шляхом підвищення їхнього уявлення про свою соціальну значущість, особистісну цінність [5, с.95].

Від якості та осучаснення змісту економічного виховання молодого покоління громадян України значною, якщо не вирішальною, мірою покладений успіх започаткованих економічних реформ і, врешті-решт, добробут народу в цілому. Вивести економіку країни з кризового стану, оволодіти новим економічним мисленням, а отже зрушити вперед удосконалення нашого суспільства на шляху всебічного прогресу може лише економічно підготовлена людина. Необхідність реформування системи економічного навчання зростає із прискоренням темпів економічних перетворень, із насиченням української економіки тими інституціями, без яких не можна уявити ринкову економіку третього тисячоліття. Виховання в дусі нової економічної культури необхідно підпорядковувати концепції "економічної людини", в основу якої покладено визначальну роль власного інтересу як мотиву економічної дії, компетентності, раціоналізму, заповзятливості, готовності ризикувати та нести особисту відповідальність за свої дії.

Список використаних джерел:

1. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання / Карпенчук С.Г. – К., 1997. – 115 с.
2. Коротов В.М. Общая методика учетно-воспитательного процесса / Коротов В.М. – М., 1983. – 68 с.
3. Методика воспитательной работы (Под ред. Л.И. Рувинского). – М., 1989. – 55 с.
4. Педагогика (Под ред. П.И. Пидкасистого). – М., 1995. – 429-442 с.
5. Якиманская И.С. Личностно ориентированное обучение в современной школе. / Якиманская И.С. – М.: Наука, 1996. – 95 с.